

Protocoale de securitate Criptarea datelor

Nivelul prezentare

- Rolul nivelului prezentare:
 - Reprezentarea datelor:
 - Date cu tip;
 - Sintaxa de transfer;
 - Conversia (Exemplu: ASN.1).
 - Compresia datelor (pentru reducerea volumului);
 - Criptarea datelor (pentru protecţia lor).

Securitate: persoane ce generează probleme

Adversar	Scop
Student	Pentru a se distra furând poșta electronică a celorlalți.
Spărgător	Pentru a testa securitatea sistemului cuiva; pentru a fura date.
Responsabil de vânzări	Pentru a pretinde că reprezintă toată Europa, nu numai Andorra.
Om de afaceri	Pentru a descoperi planul strategic de marketing al competitorului.
Fost funcţionar	Pentru a se răzbuna că a fost concediat.
Contabil	Pentru a sustrage bani de la o companie.
Agent de vânzări	Pentru a nega o promisiune făcută clientului prin poștă electronică.
Şarlatan	Pentru a fura numere de cărți de credit și a le vinde.
Spion	Pentru a afla puterea militară a inamicului sau secrete industriale.
Terorist	Pentru a fura secrete legate de conflicte armate.

Probleme de securitate

- Confidenţialitatea:
 - Păstrarea informației din mesaj departe de utilizatorii neautorizați.
- Autentificarea:
 - Determinarea identităţii persoanei cu care se schimbă mesaje înainte de a dezvălui informaţii importante.
- Controlul accesului:
 - Protecţia împotriva accesului neautorizat.
- Integritatea:
 - Mesajul primit nu a fost modificat sau măsluit în tranzit.
- Non-repudierea:
 - Transmiţătorul nu poate nega transmiterea unui mesaj pe care un receptor l-a primit.

Metode de rezolvare

- Organizare:
 - Servicii (protocoale) de securitate.
 - Mecanisme de securitate:
 - Criptare.
 - Rezumare (hash).
 - Semnătură digitală.
 - Algoritmi de criptare şi hash.
- Securitatea în ierarhia de protocoale:
 - Fizic: tuburi de securizare a liniilor de transmisie.
 - Legătură de date: legături criptate.
 - Reţea: ziduri de protecţie (firewalls), IPsec.
 - Transport: end-to-end security.
 - Aplicaţie: autentificarea, non-repudierea.

Alte aspecte

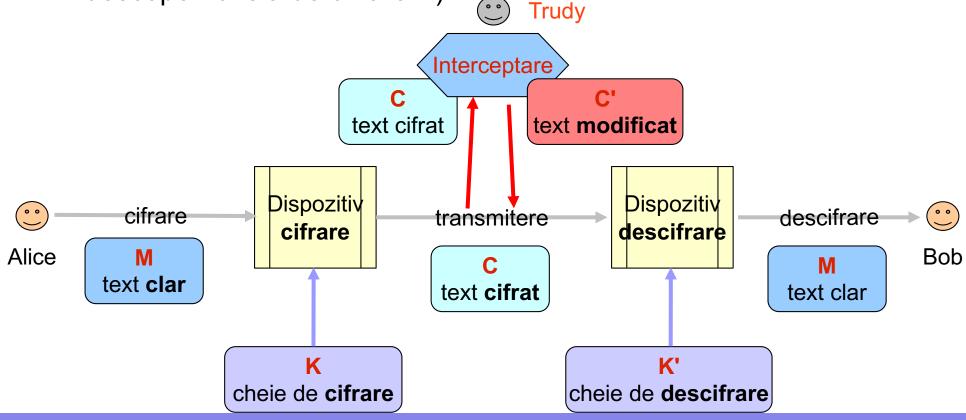
- Politici de securitate.
- Control software (antivirus).
- Control hardware:
 - Cartele inteligente;
 - Biometrie.
- Control fizic (protecţie).
- Educaţie.
- Măsuri legale.

Modelul de bază al criptării

- Transmiterea unui mesaj de la Alice la Bob:
 - Confidenţialitatea: intrusul (Trudy) să nu poată reconstitui M din C (adică să nu poată descoperi cheia de descifrare K').

Autentificarea: intrusul să nu poată introduce un text cifrat C', fără ca acest lucru să fie detectat de destinatar (adică să nu poată descoperi cheia de cifrare K).

Definiţii

- Spargerea cifrurilor = criptanaliză.
- Proiectarea cifrurilor = criptografie.
- Ambele sunt subdomenii ale criptologiei.
- Transformarea F realizată la cifrarea unui mesaj:

 $F : \{M\} \times \{K\} -> \{C\}, unde:$

- {M} este mulţimea mesajelor;
- {K} este mulţimea cheilor;
- {C} este multimea criptogramelor.
- Operaţii:
 - Cifrarea: $C = E_k(M)$.
 - Descifrarea: $M = D_{k'}(C)$.
- Conotaţie de ordin practic!

Problema criptanalistului

- Criptanaliză cu text cifrat cunoscut; se cunosc:
 - Un text cifrat;
 - Metoda de criptare;
 - Limbajul textului clar;
 - Subjectul;
 - Anumite cuvinte din text.
- Criptanaliză cu text clar cunoscut; se cunosc:
 - Un text clar;
 - Textul cifrat corespunzător;
 - Anumite cuvinte cheie (login).
- Criptanaliză cu text clar ales; se cunosc:
 - Mod cifrare anumite porţiuni de text;
 - Exemplu pentru o bază de date modificare / efect.

Caracteristicile sistemelor secrete

- Sistem necondiţionat sigur:
 - Rezistă la orice atac, indiferent de cantitatea de text cifrat interceptat (exemplu: one time pad).
- Computaţional sigur sau tare:
 - Nu poate fi spart printr-o analiză sistematică cu resursele disponibile.
- Sistem ideal
 - Indiferent de volumul textului cifrat care este interceptat, o criptogramă nu are o rezolvare unică, ci mai multe, cu probabilităţi apropiate.

Cerințe criptosisteme cu chei secrete

- Cerinţe generale:
 - Cifrare şi descifrare eficiente pentru toate cheile.
 - Sistem uşor de folosit (chei de transformare).
 - Securitatea să depindă de chei, nu de algoritm.
- Cerinţe specifice pentru confidenţialitate: să fie imposibil computaţional ca un criptanalist să determine sistematic:
 - Transformarea D_k din C, chiar dacă ar cunoaşte M.
 - M din C (fără a cunoaste D_k).
- Cerinţe specifice pentru autentificare: să fie imposibil computaţional ca un criptanalist să determine sistematic:
 - Transformarea E_k, din C, chiar dacă ar cunoaşte M.
 - Cifrul C' astfel ca $D_k(C')$ să fie un mesaj valid (fără a cunoaște E_k).

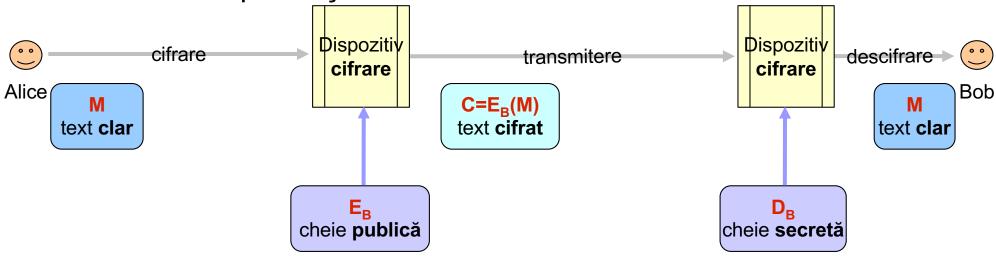
Modelul criptografic cu chei publice

- Sistemele criptografice:
 - Simetrice.
 - Asimetrice:
 - Propuse de Diffie şi Hellman în 1976.
 - Chei diferite de cifrare E şi descifrare D.
 - Nu se pot deduce (uşor) una din alta, mai precis:
 - D(E(M)) = M;
 - Este extrem de greu să se deducă D din E;
 - E nu poate fi "spart" prin criptanaliză cu text clar ales.
- Într-un sistem asimetric, fiecare utilizator U:
 - Face publică cheia (transformarea) E, de cifrare.
 - Păstrează secretă cheia (transformarea) D_{II} de descifrare.
- Schema de autentificare:
 - Condiția necesară este ca transformările E_a și D_a să comute, adică $E_a(D_a(M)) = D_a(E_a(M)) = M$.

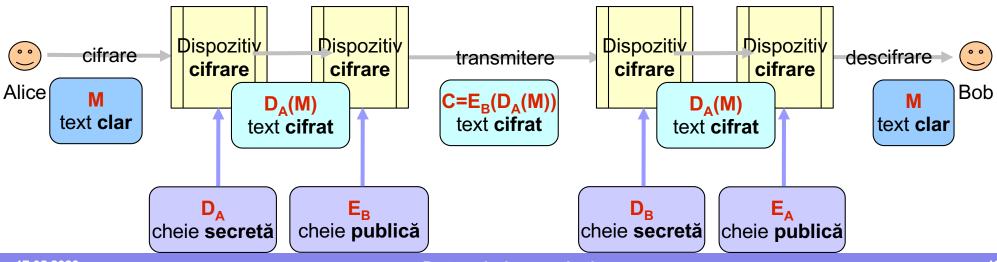

Scheme folosite

Schema de protecţie:

Schema de autentificare:

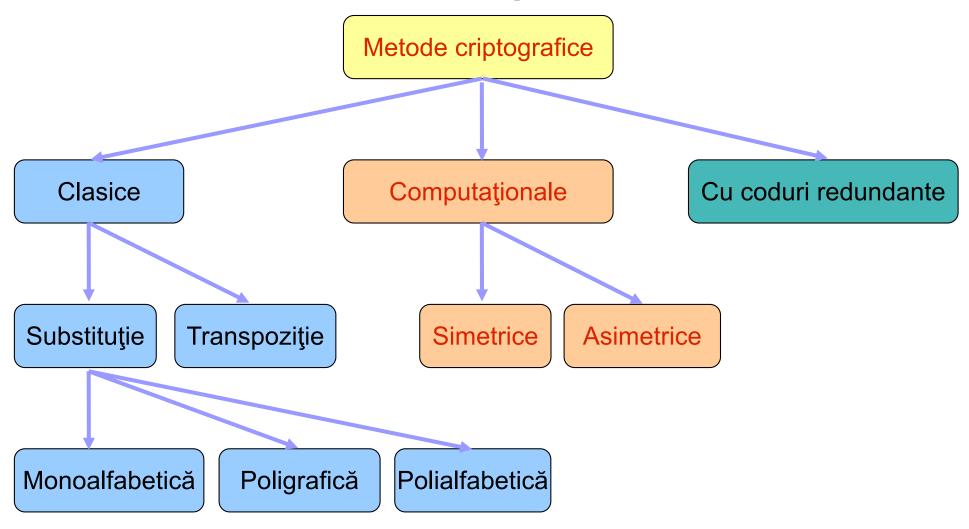

Scheme folosite

- Se asigură:
 - Confidenţialitate: nu se trimite nimic în clar.
 - Autentificare: Bob are garanţia că Alice este sursa mesajului.
 - Semnătură digitală: se poate semna doar rezumatul mesajului.
 - Non-repudiere: folosind perechea $D_A(M)$ şi M.

Clasificare generală

Utilizarea TI în evaluarea algoritmilor criptografici

- Analogia între transmisie şi confidenţialitate:
 - perturbarea <=> cifrarea mesajului;
 - mesajul recepţionat <=> text cifrat.
- Cantitatea de informaţie = entropie.
 - X₁,..., X_n: mesajele unei surse;
 - $-p(X_1), ..., p(X_n)$: probabilitățile $(\Sigma_{i=1,n} p(X_i) = 1)$.
- Entropia unui mesaj: $H(X) = -\sum_{i=1,n} p(X_i)^* \log p(X_i)$
 - Intuitiv: log(1/p(X)) = numărul de biţi folosiţi pentru codificarea optimă a lui X.
- Entropia măsoară şi incertitudinea:
 - H(X) maxim când $p(X_1) = p(X_2) = ... = p(X_n) = 1/n$.
 - H(X) descreşte când distribuţia mesajelor se restrânge.
 - -H(X) = 0 când $p(X_i) = 1$ pentru un mesaj i.

Echivocitatea

- Dat fiind Y din mulţimea mesajelor $Y_1, ..., Y_n$ cu $\Sigma_{i=1,n}$ $p(Y_i) = 1$, fie:
 - p_Y(X) probabilitatea mesajului X condiţionat de Y.
 - p(X,Y) probabilitatea mesajelor X şi Y luate împreună:
 - $p(X,Y) = p_Y(X)*p(Y)$.
- Echivocitatea este entropia lui X condiţionat de Y:
 - $H_Y(X) = -\Sigma_{XY} p(X,Y)^* log p_Y(X)$
 - $H_{Y}(X) = \sum_{X,Y} p_{Y}(X)^{*}p(Y)\log(1/p_{Y}(X)) = \sum_{Y} p(Y)\sum_{X} p_{Y}(X)^{*}\log(1/p_{Y}(X)).$
- Exemplu:
 - $n = 4 \sin p(X) = 1/4 \text{ pentru fiecare } X => H(X) = \log 4 = 2.$
 - Fie m=4 $\sin p(Y) = 1/4$ pentru fiecare Y.
 - Presupunem că fiecare Y restrânge X:
 - Y1: X1 sau X2, Y2: X3 sau X4, Y3: X2 sau X3, Y4: X4 sau X1.
 - Echivocitatea este: $H_Y(X) = 4 ((1/4) 2 (1/2) \log 2) = \log 2 = 1$.
 - Adică: cunoaşterea lui Y reduce incertitudinea lui X la un bit.

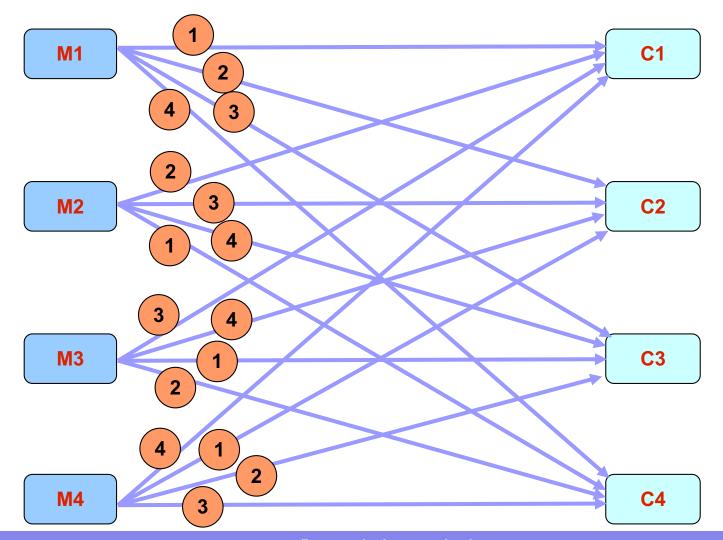
Confidenţialitatea perfectă

- Fie:
 - M texte clare cu probabilitatea p(M), $\Sigma_{\rm M}$ p(M) = 1.
 - C criptograme, cu probabilitatea p(C), $\Sigma_{\rm C}$ p(C) = 1.
 - K chei cu probabilitatea p(K), Σ_{κ} p(K) = 1.
 - p_C(M) probabiltiatea să se fi transmis M când se recepţionează C.
- Confidenţialitatea perfectă $\leq p_C(M) = p(M)$.
- p_M(C) probabilitatea să se recepţioneze C când s-a transmis M:
 - $-p_{M}(C) = \sum_{k, Ek(M)=C} p(k).$
- Confidenţialitatea perfectă:
 - $-p_M(C) = p(C)$, pentru toate M şi orice C.

Confidenţialitatea perfectă

 Confidenţialitatea perfectă este posibilă dacă se folosesc chei la fel de lungi ca mesajele codificate.

Distanţa de unicitate

- Confidenţialitatea:
 - Cantitatea de incertitudine în K, dat fiind C, adică:
 - $H_C(K) = \sum_C p(C) \sum_K p_C(K) \log (1/p_C(K))$
- Dacă H_c(K)=0 nu există incertitudine şi cifrul se poate sparge.
- Când creşte lungimea N a textelor cifrate echivocitatea scade.
- Distanţa de unicitate:
 - Cel mai mic N pentru care H_C(K) este foarte apropiat de 0.
- Cifru neconditionat sigur:
 - H_C(K) nu se apropie niciodată de 0.

Calcul aproximativ distanţă unicitate

- Notaţii:
 - Pentru un limbaj, luăm mulţimea mesajelor de lungime N.
 - Rata limbajului:
 - r = H(X) / N
 - r = 1 ... 1.5 pentru limba engleză.
 - Rata absolută a limbajului (pentru L simboluri):
 - R = log L = $-\sum_{i=1,L} (1/L) \log (1/L)$
 - R = log 26 = 4.7 biţi pe literă pentru limba engleză.
 - Redundanţele apar din structura limbajului: distribuţia frecvenţelor literelor, digramelor, trigramelor, etc.):
 - D = R r
 - D = 3.2 ... 3.7 în limba engleză.

Calcul aproximativ distanţă unicitate

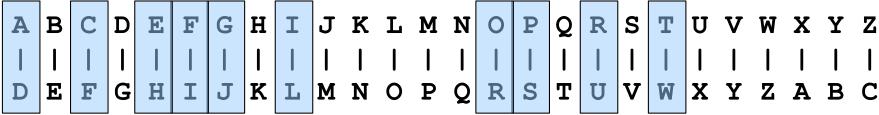
Ipoteze:

- Sunt 2^{RN} mesaje posibile de lungime N, din care 2^{rN} au sens.
- Toate mesajele cu sens au aceeaşi probabilitate, 1/2^{rN}.
- Toate mesajele fără sens au probabilitate 0.
- Sunt 2^{H(K)} chei cu probabilităţi egale.
- Cifrul este aleator:
 - Pentru fiecare k şi C, descifrarea D_K(C) este variabilă aleatoare independentă uniform distribuită pe toate mesajele, cu sau fără sens.
- Fie cifrarea $C = E_{\kappa}(M)$.
 - Criptanalistul are de ales între 2^{H(K)} chei, doar una este corectă.
 - Rămân 2^{H(K)}-1 chei cu aceeaşi probabilitate q de a da soluţie falsă:
 - Acelaşi C se obţine criptând un alt mesaj M' cu înţeles, cu altă cheie K'
 q = 2^{rN} / 2^{RN} = 2^{-DN} (D = R-r este redundanţa limbajului).
 - Numărul de soluții false N:
 - $F = (2^{H(K)} 1)q = (2^{H(K)} 1) 2^{-DN} \approx 2^{H(K)-DN}$
 - $\log F = H(K)-DN = 0$
 - N = H(K) / D

Cifrarea prin substituţie

Cifrul lui Cezar (substituţie monoalfabetică):

- Relaţia de calcul: c[i] = (m[i] + 3) mod 26.
 - Textul clar: CRIPTOGRAFIE
 - Textul cifrat: FULSWRJUDILH
- În general: c[i] = (a*m[i] +b) mod n.
- Substituţia polialfabetică (Vigenere):
 - Foloseşte 36 de cifruri Cezar şi o cheie de cifrare de lungime I.
 - Exemplu: cheia POLIGRAF:

POLIGRAFPOLIGRAGPOLIGRAFPOLI

AFOSTODATACANPOVESTIAFOSTCANICIODATA

PTZAZFDFIONITGOATGEQGWOXIQLVOTITSOEI

Cifrarea prin substituţie

- Cifrul Beaufort:
 - Cifrare: $c[i] = (k[i] m[i]) \mod n$.
 - Descifrare: m[i] = (k[i] c[i]) mod n
- Substituţia poligrafică:
 - Un grup de n litere este înlocuit cu un alt grup de n litere.

Analiza cifrării prin substituţie

- Substituţie monoalfabetică:
 - N = H(K) / D = log n! / D
 - Pentru limba engleză:
 - N = log 26! / 3.2 = 27.6
- Substituţie periodică cu perioada d:
 - Sunt s^d chei posibile pentru fiecare substiţutie simplă:
 - $N = H(K) / D = log s^d / D = (d*log s) / D$
- Pentru cifrul Vigenere s = 26:
 - -N = d * 4.7 / 3.2 = 1.5 d

Cifrarea prin transpoziție

- Modifică ordinea caracterelor; uzual:
 - Textul clar dispus în liniile succesive ale unei matrice;
 - Parcurgerea acesteia după o anumită regulă pentru stabilirea noii succesiuni de caractere.
- Exemplu:
 - Caracterele dispuse pe linii sunt citite pe coloane;
 - Ordinea coloanelor este dată de ordinea alfabetică a literelor unei chei:

Cheie: POLIGRAF

Ordine: 76543812

• text clar: AFOSTODATACANPOVESTIAFOSTCANICIO

• text cifrat: DOOIAVSOTNAISAINOCTAFASCATETOPFC

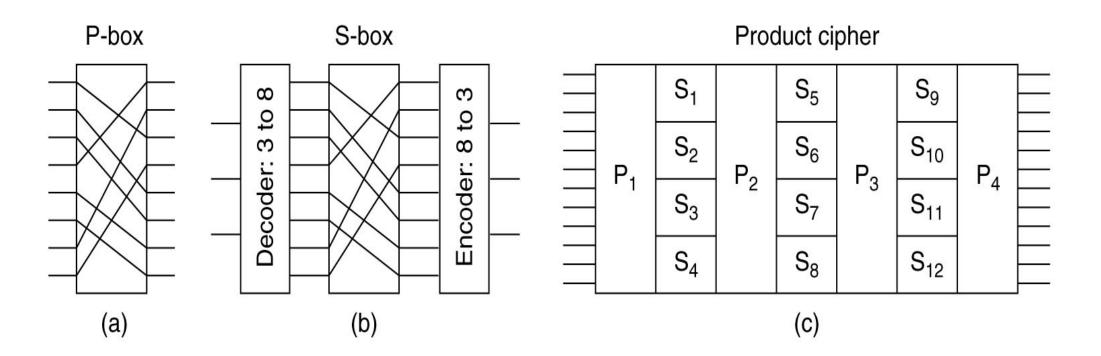
Analiza cifrării prin transpoziție

- Pentru spargerea cifrului:
 - Cifrul permută caracterele cu o perioadă fixă d.
 - Sunt d! permutări posibile.
 - Toate sunt echiprobabile.
- H(K) = log d!
 - N = H(K) / D = log d! / D
 - $-N = d \log (d/e) / D$
- Pentru d = 2.7 şi D = 3.2 rezultă:
 - -N = 27

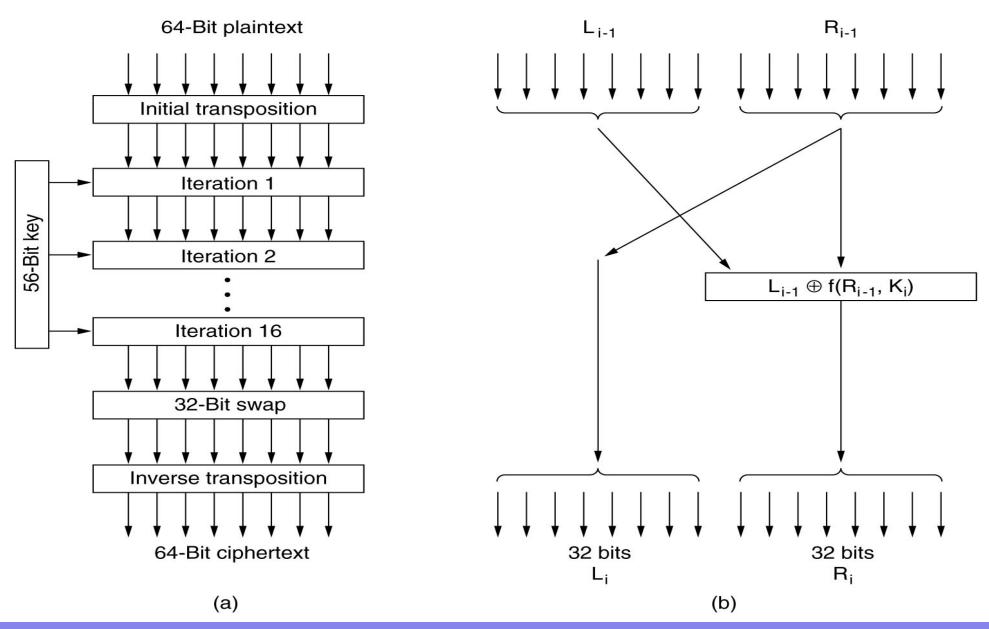
Cifruri produs

Folosesc succesiuni de permutări şi substituţii:

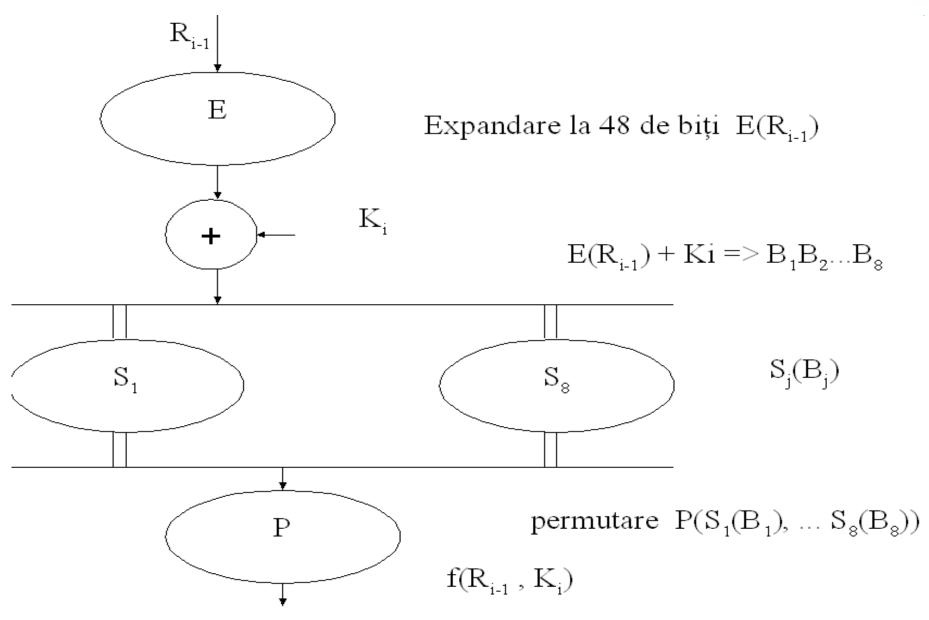

DES (Data Encryption Standard)

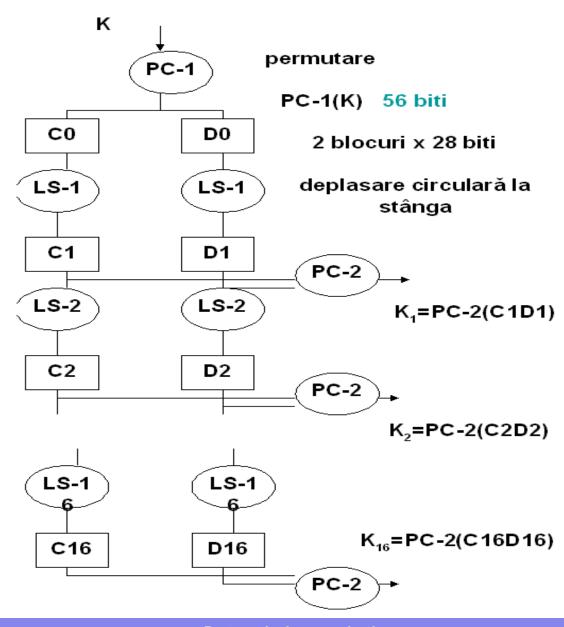

Calculul lui f

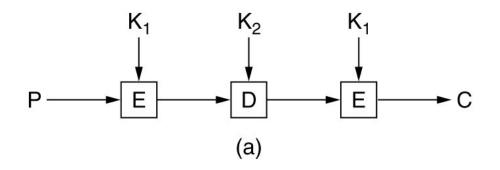

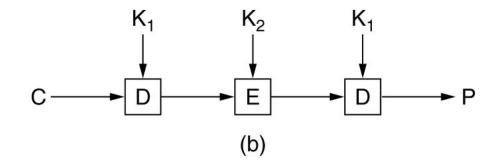
Calculul cheii

Triplu DES

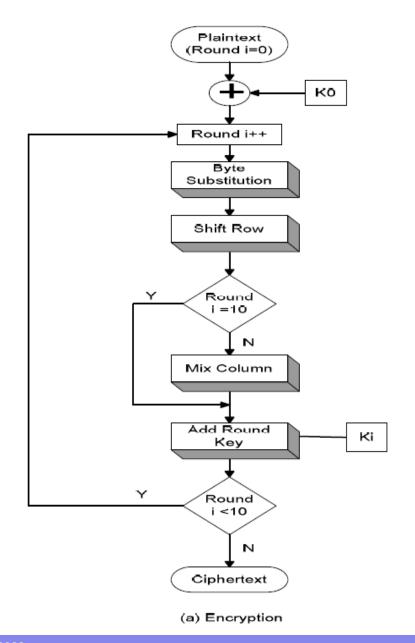

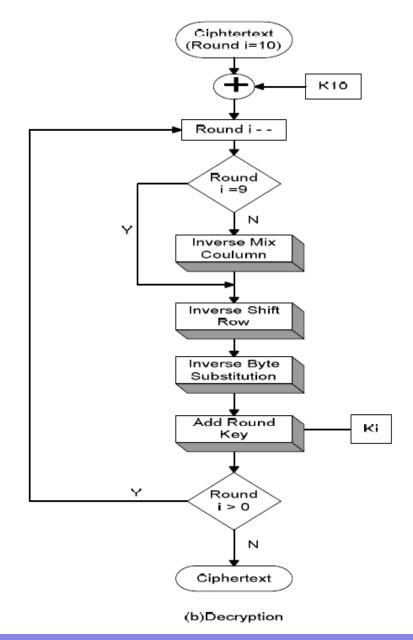
- Regulile concursului organizat de NIST (ianuarie 1997) erau:
 - 1. Algoritmul trebuie să fie un cifru bloc simetric.
 - 2. Tot proiectul trebuie sa fie public.
 - 3. Trebuie să fie suportate chei de 128, 192, şi de 256 biţi.
 - 4. Trebuie să fie posibile implementări hardware şi software.
 - 5. Algoritmul trebuie să fie public sau cu licență nediscriminatorie.
- Finaliştii şi scorurile lor au fost următoarele:
 - 1. Rijndael (din partea lui Joan Daemen şi Vincent Rijmen, 86 voturi);
 - 2. Serpent (din partea lui Ross Anderson, Eli Biham şi Lars Knudsen, 59 voturi);
 - 3. Twofish (din partea unei echipe condusă de Bruce Schneier, 31 voturi);
 - 4. RC6 (din partea RSA Laboratories, 23 voturi);
 - 5. MARS (din partea IBM, 13 voturi).
- http://csrc.nist.gov/archive/aes/index.html

- Rijndael (Galois Fields Theory).
- Dimensiune bloc, Nb: (128), 160, 192, 224, 256.
- Dimensiune cheie, Nk: (128), 160, (192), 224, (256).
- Număr runde, Nr: Nr = 6 + max (Nb,Nk).

FOLITEHAVC TINE

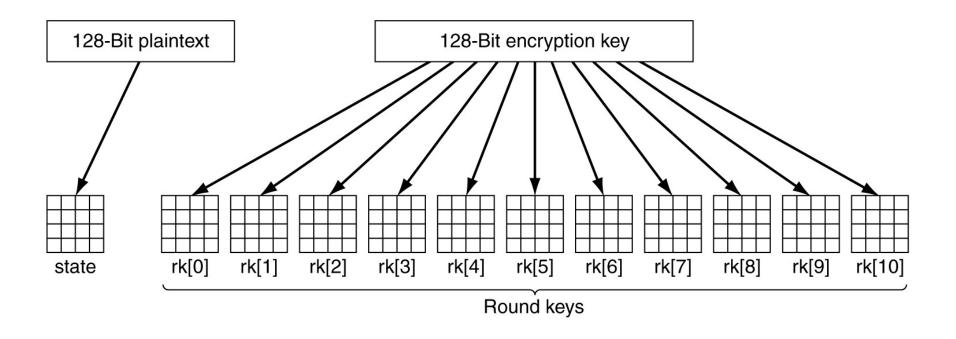


```
#define LENGTH 16
                                                /* # bytes in data block or key */
                                                /* number of rows in state */
#define NROWS 4
                                                /* number of columns in state */
#define NCOLS 4
#define ROUNDS 10
                                                /* number of iterations */
typedef unsigned char byte;
                                                /* unsigned 8-bit integer */
rijndael(byte plaintext[LENGTH], byte ciphertext[LENGTH], byte key[LENGTH])
                                                /* loop index */
 int r;
                                                /* current state */
 byte state[NROWS][NCOLS];
 struct {byte k[NROWS][NCOLS];} rk[ROUNDS + 1]; /* round keys */
 expand key(key, rk);
                                                /* construct the round keys */
                                                /* init current state */
 copy_plaintext_to_state(state, plaintext);
 xor_roundkey_into_state(state, rk[0]);
                                                /* XOR key into state */
 for (r = 1; r \le ROUNDS; r++) \{
                                                /* apply S-box to each byte */
    substitute(state);
     rotate_rows(state);
                                                /* rotate row i by i bytes */
                                                /* mix function */
     if (r < ROUNDS) mix_columns(state);
    xor_roundkey_into_state(state, rk[r]);
                                                /* XOR key into state */
                                                /* return result */
 copy_state_to_ciphertext(ciphertext, state);
```


AES

Crearea matricilor state şi rk:

Cifrarea prin funcţii greu inversabile

- Funcţii greu inversabile:
 - Cunoscând x este uşor de calculat f(x);
 - Calculul lui x din f(x) este foarte dificil.
- Adaptare:
 - Calculul lui x din f(x) trebuie să fie o problemă intractabilă doar pentru criptanalist;
 - Calculul lui x din f(x) trebuie să fie o problemă tractabilă pentru destinatarul autorizat, care dispune de o trapă ce face problema uşor de rezolvat.
- Problemă intratabilă:
 - Nu există un algoritm de rezolvare în timp polinomial.
- Metode:
 - Algoritmi exponenţiali.
 - Problema rucsacului.

Algoritmi exponenţiali

- În metodele:
 - PH (Pohling şi Hellman).
 - RSA (Rivest, Shamir şi Adleman).
- Cifrarea se face prin calculul C = (Me) mod n, unde
 - (e, n) reprezintă cheia de cifrare.
 - M este un bloc de mesaj (valoare întreagă între 0 şi n-1).
- Descifrarea se face prin calculul M = (Cd) mod n, unde
 - (d, n) reprezintă cheia de descifrare.

RSA

Metoda:

- 1. Se aleg două numere prime, p şi q, (de obicei de 1024 biţi).
- 2. Se calculează n = $p \times q$ şi z = $(p 1) \times (q-1)$.
- 3. Se alege un număr relativ prim cu z şi este notat cu d.
- 4. Se găseşte e astfel încât exd = 1 mod z.

Exemplu:

- Alegem p = 3 şi q = 11, rezultând n = 33 şi z = 20.
- Alegem d = 7 (7 şi 20 nu au factori comuni).
- e poate fi găsit din 7e = 1 (mod 20), care dă e = 3.

Plaintext (P)			Cipriertext (C)		After decryption	
Symbolic	Numeric	P ³	P ³ (mod 33)	<u>C</u> ⁷	C ⁷ (mod 33)	Symbolic
S	19	6859	28	13492928512	19	S
U	21	9261	21	1801088541	21	U
Z	26	17576	20	128000000	26	Z
Α	01	1	1	1	01	Α
Ν	14	2744	5	78125	14	Ν
Ν	14	2744	5	78125	14	N
E	05	125	26	8031810176	05	E
		~				,

Sender's computation

Receiver's computation

After decryption

Fundamentare

- Funcţia lui Euler:
 - $-\Phi(n)$ = numărul de întregi pozitivi <n relativ și primi cu n.
 - Dacă p prim atunci $\Phi(p) = p-1$.
- Teoremă
 - Pentru n = p*q cu p, q prime avem:
 - $-\Phi(n) = \Phi(p) * \Phi(q) = (p-1) (q-1)$
- Teorema Fermat
 - Fie p un număr prim. Atunci, pentru orice a cu (a,p)=1 avem:
 - $a^{p-1} \mod p = 1$.
- Teorema Euler
 - Pentru orice a şi n cu (a,n) = 1 avem:
 - $a^{\Phi(n)} \mod n = 1$.

Fundamentare

- Teoremă (cifrare):
 - Date fiind e şi d care satisfac ed mod $\Phi(n)$ = 1 şi un mesaj M ∈ [0, n-1] astfel că (M,n) = 1, avem (Me mod n)d mod n = M.
- Demonstraţie:
 - ed mod $\Phi(n) = 1 = ed = t \Phi(n) + 1$ pentru un anumit t.

```
- Calculăm (Me mod n)d mod n

= M^{ed} mod n

= M^{t \Phi(n) + 1} mod n

= M^{t \Phi(n)} mod n

= M(M^{t \Phi(n)} mod n) mod n

= M((M^{\Phi(n)} mod n)d mod n

= M((1)^t mod n) mod n

= M^{t \Phi(n)} mod n
```

- Prin simetrie, cifrarea şi descrifrarea sunt comutative şi mutual inverse: (Me mod n)d mod n = M, prin urmare
 - RSA poate fi utilizat pentru confidenţialitate şi autentificare.

Metoda MH (Merkle şi Hellman)

- Problema rucsacului:
 - Se cere determinarea lui X = (x[1],x[2],...x[n]) cu elemente binare, a.i. C = $\Sigma_{i=1}$ n x[i] * a[i]
 - O soluţie x poate fi verificată prin cel mult n operaţii de adunare.
 - Găsirea unei solutii implică un număr de operaţii care creşte exponential cu n.
- Trapa:
 - Dacă A satisface proprietatea de dominanță, adică a[i] > $\Sigma_{i=1,i-1}$ a[j]
 - Atunci problema poate fi rezolvată în timp liniar.

Metoda MH (Merkle şi Hellman)

- Criptare:
 - M, în reprezentare binară este cifrat prin C = A * M^(T)
 - Unde A este un vector "rucsac greu"
 - Regăsirea lui M din C este o problemă netratabilă pentru un criptanalist.
- Decriptare:
 - Receptorul dispune de o trapă cu care transformă C în C' şi A în A'.
 - Regăsirea lui M din C'şi A' este o problemă "rucsac simplă".

Sumar

- Rolul nivelului prezentare:
 - Reprezentarea datelor;
 - Compresia datelor (pentru reducerea volumului);
 - Criptarea datelor (pentru protecţia lor).
- Probleme de securitate
 - Confidenţialitatea;
 - Autentificarea;
 - Controlul accesului;
 - Integritatea;
 - Non-repudierea.
- Modelul de bază al criptării.
- Problema criptanalistului.

- Caracteristicile sistemelor secrete.
- Cifrarea prin substituţie.
- Cifrarea prin transpoziţie.
- Cifruri produs:
 - DES (Data Encryption Standard).
 - Triplu DES.
 - Advanced Encryption Standard (AES).
- Cifrarea prin funcţii greu inversabile:
 - RSA;
 - MH.